

מגלת רות א ב

וַתֹּאמֶר אֵלֶיהֶן אֶל-תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי קְרָאן לִי מְרָא * כִּי-הֵמָּה לִי מְאָד: כִּי אֲנִי מְלֵאָה הַלְבַתִּי וְרִיקָם הִשִּׁיבֵנִי יָד לְמָה תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וְזַעֲנָה בִּי וְשָׂדֵי הַרְבַּע־עֵלְי: כִּי וּתִשָּׁב נַעֲמִי וְרוּת הַמּוֹאָבִיָּה לְלֶבֶה עִמָּה הַשָּׂבָה מִשָּׂדֵי מוֹאָב וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם בְּתַחֲלַת קִצִּיר שְׁעָרִים:

ב א וּלְנַעֲמִי מִדַּע טוֹדַע ק' לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר תִּירַל מִמְשַׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁמוּ בַעֲזוֹ: ג וַתֹּאמֶר רות המואבית אֶל-נַעֲמִי אֲלֶכְהֶנָּה הַשָּׂדֶה וְאֶלְקָטָהּ בַּשָּׂפְלִים אַחַר אֲשֶׁר

אמצי חן בעיניו ואלקטה בשפלים אחר אשר

ביאור הגר"א

עוד כל ימי חיי וכו' שהוא מלת הרחמים ענה כי כי אם יסור ה' לאלים במה"ד יש תקוה שיעבור זעם וירחמנו עוד. אבל אם מפנישו מלך רחמנות אף העונש קשה מאד עדי"מ כמו האב הרחמן המכה את בנו על שהרג את אחיו שה"י נ"כ בנו כמו זה היתכן לקרותו אכזר על הכאתו כי מה שמכהו אינו מלך אכזריות אלא מלך רחמנות שלכו כואב על בנו הנאכזר שנהרג ואין ליתן שום התחללות עבור הבן החי אלא אדרבה שיהיה מכות אכזריות. וכן אמרה נ"כ כי מה שפעה ה' ה' מחמת שלא חמלה על עניינים וכהם כתיב והי' כי יעקב ושפתיו כי הנון אנו. ר"ל שמוהירנו לחמול על עניינים כי אם לא ניתן להם חמלה ויזעקו אליו יחם ויהגן עליהם ויעניש אותנו חלילה שיהי' העונש גדול כי העונש הכא מלך הנינה גדול מאד. וי"ש אל הקראו לי עוד נעמי ר"ל אל תפסו עוד שיהי' נקרא שמי נעמי היינו שיהי' טוב לי כי כיון שה' שהוא מלת החסד ענה כי 'עוד יש לומר אל תקראו לי עוד נעמי כו' על דרך אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ראה לומר כשהי' לאלים תמיד אך טוב באמת הוא רדיפה חללו כי ברכות הטוב יבטע ביולרו ויקשין בפתחו אליו כמו שכתוב וישגן ישורון ויבטע ואדרבה שטוב לו לאלים שיהי' לו קלם יסורים בזה העולם כי הם יקרבו אותו לפעולתו. ועל דרך זה צרות לכבי הרחיבו ראה לומר שמה שהי' לו צרות הי' לו להרחיבה לב עבודתו יח"ש [ומחלוקות] הושגתי פ"י ההכלל בין צר ומחוק (משלי א' כ"ז) כי צר הוא מחחון ומחוק מכפנים כח"ש במחנה ובמחוק אשר יציק לך אויבך בכל שערך. לא כתיב אשר יצור לך כי מצור הוא מחחון לעיר. ומחוק הוא בעיר כח"ש אשר יציק לך בכל שערך ור"ל צרות לכבי הרחיבו

From here

עניונו (ג) ותלך וחבא ותלקט בשדה. מלינו צנודרש רות עד לא חללת אחת שכוא אומר ותבא ואחר כך ותלקט אלא שכיחב מסמנה כדרכים קודם שנכנסה לשדה וכלכב ובאכ וחזרה לעיר כדי לעשות סימנים וליונים שלא חטעב בשבילן וחדע לשוב: ויקר מקרה. לנא חלקת כשדה אשר לבעז: (כ) למי הנערה הזאת וכי דרכו של בעז. לשאל בנשים אלא דברי לניעות וחכמה ראה כה שחי שבליס לקטב שלשכ אינכ לקטב וכתיב מלקטת עומדות מעומד ושיכבות מיושב כדי שלא תשחה: (ו) השבה עם נעמי. כטעם למעלה חחת כשי"ן לפי שכוא לשין עבר ואינכ לשון פועלת: (ז) ותאמר. בלכ: אלקטה נא. לקט בשבליס: ואספתי בעמרים. שכחה של עמרים: ולמית

מגלת רות ב

אֶמְצֵא-חַן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בְתִי: ג וַתִּלְךָ וַתִּבּוֹא וַתִּלְקַט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקְּצִירִים וַיִּקֶּר מִקְרָהּ חֲלֶקֶת הַשָּׂדֶה לְבַעֲז אֲשֶׁר מִמְשַׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ: ד וְהִנֵּה-לְבַעֲז בָּא מִבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים לֵי: ה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ: ו ה' וַיֹּאמֶר בַּעֲזוֹ לְנַעֲרוֹ הַנֹּצֵב עַל הַקְּצִירִים לְמִי הַנֹּעֲרָה הַזֹּאת: ז וַיַּעַן הַנַּעַר הַנֹּצֵב עַל-הַקְּצִירִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאָבִיָּה הִיא הַשָּׂבָה עִם-נַעֲמִי מִשָּׂדֵי מוֹאָב: י וַתֹּאמֶר אֶלְקָטָהּ-נָא וְאֶסְפַּתִּי בְּעַמְרִים

אחרי

רש"י

ביאור הגר"א

ר"ל מה שהיה לצרות מחחון המסככים אותי לעכב אותי לעשות כרצוניהם הי' להרחיבה הלב בעבודתו י"ש אבל מחלוקות היינו דברים הנוגעים עד פנימות הלב הושיעניו] וי"ש אל תקראו לי כו' ר"ל אתם מתמיהים הזאת נעמי שהיתה מקודם [כי נעמי ע"ש הטוב שהי' לה מקודם]: ז"ל אל תקראו כו' ר"ל שהי' לי מקודם טובות הרבה ואדרבה קראו לי מרה ר"ל שתחלה כשהיה לי הטוב הי' לי לנרעון באמונת ה' והאות ע"ז כשהייתי מלאה כל טוב הלכתי מא"י ור"ל הי' לי למדריגה פחותה והלכתי ממקום קדוש. וריקס: כשנעשיתי ריקס מכל הטוב ופכבני צרות וכתיב שהושיבני ה' למקום הזה ועיין עוד מ"ש על פסוק קסומי מכל החסדים כו': (בראשית ל"ב) ב ג ותלך ותבא ותלקט ר"ל שהלכה מחלה כל השדה לא לקטה כי למה לה לילך עם משאוי הליכה וחזרה ואח"כ כשחזרה אז החמילה ללקט מסוף השדה ולקטה והלכה בזה הלקטה עד לעיר והמשל ע"ז כתיב שמתקט אכזבים חכם ויפוש: ד ויאמר לקוצרים ה' עמכם. כי איתא בזהר כל כי מרי דלילי שכינתא שריא ביניהון והי"מ דעסקן בדיח' אבל אי לא עבדו כדקא יאית שכינתא סליק מכיניהון כמד"א ולא יראה כך ערות דבר וכב מאחר"ך. וכן כאן שראה נערה ביניהם ואמר להם הי"ש ה' עמכם ר"ל שח' באתם ליד מכאול על ידה ונשאלת השכינה מכיניהם: ויאמרו לו יברכה ה'. אשה כשרה ונעימה היא וז' יברך אותך בה כי אתה צרי' לאשה וראוי' היא לך: ה ויאמרה למי הנערה הזאת ר"ל אם כדכריבס כהיא הונגת לי אי"כ למי היא ולמי משפחה ויאמרו נערה מואבית הוא החמיל לשכחה בעיניה שהיתה מואבית השבה עם נעמי. ור"ל שטובה את עמה ואח מילדתה ולא היתה שבה עם נעמי אלא כדי לברוק בילקי ישראל. ותאמר אלקטה כו' ר"ל חיבך כשנאה מן הדרך לא נהה משיפותה. כדרך עללנו' אלא אשפ חיל היא והלכה חיבך למנוח טרף לביתה: ותרבא ותעמוד מאז הנוקר עד עתה ר"ל כל היום לקטה ומזה נראה כי אשת חיל היא